

A MAI MAGYAR NYELV ÁLLAPOTA

Milyen a mai magyar nyelv? A nyelv fogalma középiskolai tanulmányaid során már többször előfordult. Vajon tudunk-e meghatározást adni a mai magyar nyelv fogalmára, mint ahogy adtunk a nyelvjárásokra, a szlengre vagy éppen a köznyelvre. A modern kor **nyelvi ideálja** a rugalmas, a világra gyorsan reagáló, azoknak új elemeit beépíteni képes, általánosan használt nyelv.

A nyelvi rétegek egyre erősebb közelségének oka az információk összetettségéből adódik. A mai

Alkossatok olyan mondatokat, amelyekben az alábbi szavak régi és újabb kori jelentésükben szerepelnek!
állat, akadályozott, rendesen, vág, poloska, fáradtolaj

nyelvhasznál minden nap különféle nyelvi szerepű szövegekkel találkozik. A képi és a szövegvilág kavalkádja veszi őt körül (reklámok, hírek, zeneszámok, televízió, rádió, feliratok falon, ruhán stb.). Meg kell ismernie a folyamatosan újuló, alakuló világ új fogalmait, kifejezéseit.

A nyelvi stílusok, rétegek keveredése a mai nyelvhasználat egyik sajásága. Egymás mellett találunk szaknyelvi, szlenges, köznyelvi szavakat. Ennek oka éppen a **nyelvi rétegek összemosódásában** keresendő. Természetesen a nyelvváltozatok közötti átmenet mindig jelen volt a szinkron változásokban. A köznyelvbe minden kerülték elemek a tolvajnyelvből, a tudományos zsargonból. Ahogyan a mai szaknyelv interdiszciplinárisá (tudományok közöttivé) alakult, úgy ebben a **nyelvi paradigmaváltásban** a nyelv is rétegközivé vált (azaz egymás mellett jól megérnek a különböző nyelvi rétegek szavai, egymással szoros egységet alkotnak).

A **szakszókincs bővülése** folytán keletkezett (*bérstop, nyugdíjpénztár, 3h-s, kapuzárási pánik*) és átvett szavak (*szoftver, disztribútor, portfólió*) gyorsan beáramlanak a köznyelvbe.

A különböző típusú információk, adatok általános elérhetősége, globalitása miatt kommunikációs funkciókat keverő, halmozó nyelvhasználat jön létre. A minden napok beszélt nyelvi rétege köszöntránk az újságokban, a televízióban. Egyszerre ismeretterjesztő, tudósító, leíró vagy éppen befolyásoló szerepű. A kommunikációs funkciók, a közlésszerepek összemosódnak, szerepük elhomályosul. 3.

A nyelvi egységesülés a modern nyelv fontos jellemzője. Nem vonhatjuk ki magunkat az angol nyelvi hatás alól, mert az **anglicizmusok** az egész nemzeti sajtóvilágban, a tudományos közéletben és az egyre uniformizálódó kultúrában is vezető helyre kerültek. A műszaki tudományok erőteljes fejlődése miatt az angol szavak meghonosodása kikerülhetetlennek tűnik. Ezt érezve a nyelv már jó néhány szó írásmódját a magyarhoz igazította (*hobbi, lézer, lízing, menedzser, csekkol, lúzer, diszkont, logó, technológia*).

Magyarázzatók meg a következő szavakat?
eurokrata,
akkadálymentesítés, hardver,
bankomat, referencia

A szlenges köznyelv a minden napok nyelvi stílusával. A szlenges, nem kifejező szavak, kifejezések átveszik a köznyelv szélesebb rétegének a szerepét. Lassan már nem is beszélhetünk szlengről, hiszen a köznyelv és a szleng nyelvi rétegét a minden nap nyelvhasznál már sokszor nem is érzékel. A szleng és a köznyelv mára lassan teljesen összeolvad, aminek eredményeképpen létrejön egy szlenges köznyelv. Ennek társadalmi és nyelvi értéke alacsonyabb a normatív köznyelvénél.

A szavak jelentéstartománya szélesedik. A szavak alapjelentésükön túl erőteljesebben alkalmazkodnak a helyzethez: a szójelentések szituációba ágyazottsága az utóbbi években még erőteljesebb lett. Ezáltal a szavak mindenkor többjelentésűvé válnak, a nyelvhasználat fokozottan telítődik hangulati és érzelmi elemekkel. Ez a hangzós beszédet is átalakítja; a vokális jegyeknek (hangsúly, hanglejtés stb.) nagyobb szerepe lesz a beszédben.

A nyelvi minta, a nyelvhasználó nyelvhez való viszonya is megváltozott. A nyelvi viselkedés mintáit több szintről szerzi be a mai fiatal. A család és az iskola mellett a tömegkommunikáció (televízió, sajtó) és a modern digitális kommunikáció (cset, blogok) csatornái is erőteljes nyelvi mintaadó színterekkel váltak. Az írásos és szóbeli nyelvi minta átalakulása (egyesek szerint megszűnése), a tömegkommunikációs eszközök, a média és a digitális kommunikációs formák terjedésével magyarázható elsősorban. Általuk terjednek a tegező formák, az üdvözlések sematizmusai (*Hello!, Hi!*), a modoros hangsúlyozási formák, a **szóbeliség háttérbe szorulása**.

Az írott és a beszélt köznyelv közötti különbségek elmosódnak. A beszélt köznyelv, az egyszerűsödött kifejezésmód, a **digitális nyelvhasználat** egyre szélesebb műfajainak (chat, fórumok, blogok) térhódítása meghatározza a közkultúrát. A UNESCO által közzétett, tudományosan megalapozott jóslatok szerint a XXI. század a nyelvek kihalásának százada lesz. Ennek oka a **globalizációban**, a **nyelvi kifejezés egyszerűsödésben** keresendő. Ez a nyelvhasználat minden területén jelen van (köznyelv, publicisztika, szépirodalom), kiszorítva a kifejező (szabatos, odaillő, pontos) nyelvi formák használatát.

A nyelvjárások fokozatos eltűnése a nyelvi változások következménye is. Természetesen a változásban nyelven kívüli (globalizáció, gazdasági migráció stb.) és nyelven belüli (a nyelvjárási beszéd társadalmi értékének gyengülése, a szlenges köznyelv terjedése) tényezők együttes hatása érvényesül. Ezeknek eredményeképpen kiszorulnak nyelvünk archaikusabb szavai, állandósult szószerkezetei (szólások, közmondások). Bizonyos **nyelvromlásról** is beszélhetünk, de nem tudományos, hanem minden nap értelemben. Nyelvromlásnak tarthatjuk a nyelvi igényességre törekvés gyengülését, a szleng terjedését, a nyelvi durvaságot.

Készítette: Oláh Tibor

Mit jelentenek a következő szavak? *kindertojás, megélhetési gyermekvállalás, kényszervállalkozik, hunglish*

www.shutterstock.com · 162505499

